

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Rheoliadau Asesu'r Effeithiau Amgylcheddol (Amaethyddiaeth) (Cymru) 2017

Gwneud penderfyniadau ynghylch
arwyddocâd o fewn proses sgrinio ac
ymchwilio'r EIA (Amaethyddiaeth)

Medi 2020

Rhaglith

Mae'r Rheoliadau Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol (Amaethyddiaeth) yn ystyried effeithiau prosiectau amaethyddol ar gynefinoedd, rhywogaethau a nodweddion hanesyddol (Llywodraeth Cymru, 2017). Yn ystod y broses asesu, mae angen dosbarthu ardaloedd o gynefinoedd lled-naturiol fel rhai 'arwyddocaol' neu 'ddim yn arwyddocaol', gyda'r diffiniad o arwyddocâd yn ymwneud â lefel 'pwysigrwydd cenedlaethol neu leol' y cynefin lled-naturiol.

Yn aml, ymdrechwyd i ddosbarthu 'gwerth' neu 'bwysigrwydd' elfennau neu systemau biolegol o fewn yr amgylchedd naturiol. Dyma beth mae'r Uned Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol (Amaethyddiaeth) yn Llywodraeth Cymru yn bwriadu ei wneud yn ystod ei broses o wneud penderfyniadau. Mae elfennau yn yr amgylchedd naturiol sy'n cael eu cydnabod fel rhai mor brin neu dan fygythiad yng nghyd-destun ehangach Cymru fel bod y penderfyniad yn un cymharol syml, er enghraifft, ardal arbennig o fawr o fath o gynefin prin neu boblogaeth fawr o rywogaethau prin. Fodd bynnag, ni cheir senarios o'r math hwn yn aml, felly rhaid i'r Uned Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol (Amaethyddiaeth) fesur a chymhwyso pob nodwedd o fewn maes diddordeb i ddod i benderfyniad.

Bydd y papur hwn yn categoreiddio'r gwahanol ffactorau y bydd yr Uned Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol (Amaethyddiaeth) yn eu hystyried wrth ddosbarthu arwyddocâd ardal o dir. Mae yna hefyd dmpled y bydd y tîm Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol yn ei lenwi yn rhoi manylion y trafodaethau a gynhaliwyd a'r gwerthusiad o'r safle. Caiff y ddogfen hon ei defnyddio i gyfiawnhau'r penderfyniadau a wnaed.

1. Cynefinoedd Adran 7

Mae'r rhain yn gynefinoedd a restrir o dan Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 fel rhai sydd "o'r pwysigrwydd pennaf at ddiben cynnal a gwella bioamrywiaeth mewn perthynas â Chymru" (gweler Ffigur 1) a chyfeirir atynt yn aml hefyd fel Cynefinoedd â Blaenoriaeth. Mae'r rhestr yn cynnwys ystod lawn o gynefinoedd, o ucheldir i iseldir a daearol i ddŵr croyw a morol. Mewn lleoliad amaethyddol, cynefinoedd glaswelltir yw'r rhai mwyaf cyffredin, gyda chynefinoedd rhostir a gwlyptir ychydig yn llai cyffredin. Mae creu coetiroedd a datgoedwigo yn dod o dan Reoliadau Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol (Coedwigaeth) ar wahân.

Mae adran 7 o'r Ddeddf yn ei gwneud hi'n ofynnol i Weinidogion Cymru "gymryd pob cam rhesymol er mwyn cynnal a gwella'r... mathau o gynefinoedd a gynhwysir ar unrhyw restr a gyhoeddir o dan yr adran hon". Felly, wrth ystyried arwyddocâd ardal led-naturiol, os yw ardal o gynefin Adran 7 wedi'i chofnodi, bydd yr ardal honno'n cael ei hystyried yn un arwyddocaol, cyn belled ag y cadarnheir bod y cynefin Adran 7 hwnnw yn dal i fod yn bresennol.

Dylid ystyried unrhyw effeithiau andwyol posibl prosiect arfaethedig ar ardal o gynefin Adran 7. Gallai hyn gynnwys effeithiau uniongyrchol megis amaethu neu ffrwythloni tir, neu effeithiau anuniongyrchol megis o ddŵr ffo amaethyddol. Effeithiau anuniongyrchol yw'r rhai anoddaf eu gwerthuso, ond maent yn fwy tebygol o ddigwydd pan fo tir cynefin yn union wrth ymyl a/neu i lawr llethr o dir a reolir yn ddwys.

Deddf yr Amgylchedd (Cymru): Adran 7 (rhannau (1) i (3))

- (1) Rhaid i Weinidogion Cymru baratoi a chyhoeddi rhestr o'r organeddau byw a'r mathau o gynefinoedd sydd, yn eu barn hwy, o'r pwysigrwydd pennaf at ddiben cynnal a gwella bioamrywiaeth mewn perthynas â Chymru.
- (2) Cyn cyhoeddi rhestr o dan yr adran hon, rhaid i Weinidogion Cymru ymgynghori â Chorff Adnoddau Naturiol Cymru ("CNC") ynghylch yr organeddau byw a'r mathau o gynefinoedd sydd i'w cynnwys ar y rhestr.
- (3) Heb ragfarnu adran 6, rhaid i Weinidogion Cymru –
 - (a) cymryd pob cam rhesymol er mwyn cynnal a gwella'r organeddau byw a'r mathau o gynefinoedd a gynhwysir ar unrhyw restr a gyhoeddir o dan yr adran hon, a
 - (b) annog eraill i gymryd camau o'r fath.

Ffigur 1: Dyfyniad o Adran 7

2. Cynefinoedd lled-naturiol eraill

Mae Cymru'n cefnogi amrywiaeth o gynefinoedd lled-naturiol eraill nad ydynt wedi'u rhestru o dan Adran 7 o Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016. Mae enghreifftiau'n cynnwys glaswelltir asid ucheldirol a glaswelltir niwtral wedi'i led-wella. Nid yw glaswelltir asid yn gynefin Adran 7 pan fo yn yr ucheldir agored, oherwydd ei fynychder yno a'r ffaith bod rhai ardaloedd wedi deillio o orbori rhostiroedd (mae enghreifftiau iseldirol yn llawer llai cyffredin ac yn llawer mwy tameidiog, fodd bynnag, ac felly wedi'u rhestru o dan Adran 7). Fel arfer, mae glaswelltir niwtral wedi'i led-wella yn cynnwys cyfran o laswellt amaethyddol megis rhygwellt, ond ar lai na'r terfyn gorchudd o 25% a ddefnyddir i ddiffinio cynefinoedd lled-naturiol o dan Reoliadau Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol (Amaethyddiaeth) 2017.

Dylid ystyried amryw o ffactorau wrth asesu cynefinoedd lled-naturiol nad ydynt ar y rhestr Adran 7. Mae'r rhain yn cynnwys:

a. Maint y cynefin

Nid yw Rheoliadau Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol (Amaethyddiaeth) (Cymru) 2017 yn nodi'r trothwyon ardal/maint lled-naturiol o fewn yr offeryn statudol. Felly, nid oes unrhyw ardaloedd a ystyrir yn rhy fach i effeithio ar y penderfyniad 'arwyddocâd' terfynol. Os ceir ardaloedd bach o gynefin lled-naturiol o fewn ardal prosiect, bydd yr Uned Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol (Amaethyddiaeth) yn ceisio eu heithrio o unrhyw gais sgrinio drwy gyfathrebu â'r tiffeddiannwr, gan ganiatáu i'r dull o reoli gweddill ardal y cais gael ei ddwysáu.

Fodd bynnag, y farn gyffredinol yw mai po fwyaf yw'r ardal o gynefin, boed yn un math neu'n fosaig o gynefinoedd, po fwyaf fydd gwerth neu, o dan y diffiniadau a ddefnyddir gan y Rheoliadau Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol (Amaethyddiaeth) (Cymru), 'arwyddocâd' y cynefin lled-naturiol hwnnw.

Mae lleiniau o gynefin lled-naturiol cyfagos yn iseldiroedd Cymru yn fach ar y cyfan, gyda 68% o'r lleiniau cynefin nad ydynt yn forol yn llai nag 1 hectar o ran maint a 94% o dan 10 hectar. (Stevens 2005). Felly, gellir ystyried hyd yn oed lleiniau cynefin o lai nag 1 hectar yn rhai arwyddocaol, yn enwedig os ydynt o fathau anghyffredin o gynefin.

b. Amrywiaeth rhywogaethau

Mae amrywiaeth, o'i fesur yn syml gan nifer y gwahanol rywogaethau sy'n bresennol mewn ardal o gynefin, yn ganllaw amherffaith i asesu arwyddocâd cynefin. Dylai asesiad o amrywiaeth rhywogaethau ystyried yn bennaf fynychder a chyflenwad y rhywogaethau hynny sy'n nodweddiadol o gynefinoedd heb eu gwella, ac felly'n ddangosol ohonynt.

Mae troi at ddosbarthiadau cynefin yn ddefnyddiol ar hyn o bryd, yn enwedig y Dosbarthiad Llystyfiant Cenedlaethol (NVC). Mae lleoli ardaloedd o gynefin mewn cymunedau neu is-gymunedau NVC yn helpu i asesu arwyddocâd. Ystyrir bod rhai mathau NVC wedi'u haddasu'n amaethyddol, tra bod eraill yn cael eu hystyried yn brin a/neu'n gallu bod yn uniongyrchol gysylltiedig â mathau o gynefin Adran 7 (ar gyfer glaswelltiroedd, gweler Jefferson et al., 2014). Mae cymhariaeth o'r testun a'r tablau blodeuegol yn y cyfrolau NVC (Rodwell (gol), 1991 et seq.) yn dangos pa rywogaethau sy'n fwy nodweddiadol o gynefinoedd heb eu gwella, er enghraifft, ar gyfer rhywogaethau glaswelltiroedd niwtral megis y feillionen wlanog a'r bengaled benddu.

I'r gwrthwyneb, mae cyflenwad rhywogaethau sy'n arwydd o welliant amaethyddol, megis rhygwellt a meillion gwyn, yn debygol o leihau arwyddocâd ardal o gynefin, er mai presenoldeb/cyflenwad y rhywogaethau sy'n dynodi cynefinoedd heb eu gwella yw'r ffactor pwysicaf o ran asesu amrywiaeth yn gyffredinol.

Ar gyfer asesiad o rywogaethau anghyffredin, gweler Rhywogaethau a'r Cyd-destun Lleol.

3. Mosaigau cynefin

Gall cynefin fod yn 'glystyrau' unigol neu gall fod wedi'i gymysgu â chynefinoedd eraill, weithiau ar ffurf mosaigau cynefin. Dylai gwerthuso arwyddocâd mosaigau cynefin ystyried rhannau cydrannol y mosaig, a allai gynnwys: cymysgedd o gynefinoedd Adran 7; cymysgedd o gynefinoedd Adran 7 a rhai nad ydynt yn rhai Adran 7; neu gymysgedd o dir cynefin a di-gynefin. Mae cymysgeddau o gynefinoedd bioamrywiol yn debygol o fod o werth uwch na'u cydrannau, a gallant fod yn bwysig i rywogaethau sy'n dibynnu ar gyfosodiadau rhwng cynefinoedd.

Dylai asesiad o arwyddocâd mosaigau gynnwys asesiad o gyfansoddiad ac amrywiaeth y gwahanol ardaloedd cynefin, ac amcangyfrif o gyfrannau'r gwahanol gydrannau cynefin/di-gynefin o fewn yr ardal fosaig.

Mosaigau o gynefinoedd Adran 7 yw'r rhai mwyaf syml i'w gwerthuso, ond efallai y gellid cronni cymysgedd o gynefinoedd ag amrywiaeth lefel isel neu ganolig i greu amrywiaeth o rywogaethau mosaig a fyddai, ynddo'i hun, yn ddigon mawr i roi'r dosbarthiad 'arwyddocaol' iddi.

Mae cymysgeddau o gynefin lled-naturiol a chynefin wedi'i addasu yn arbennig o broblemus. Yn ddelfrydol, byddai parsel tir sy'n cynnwys cyfran o gynefin Adran 7 yn cael ei ystyried yn arwyddocaol, ond os yw cyfran y cynefin lled-naturiol yn y mosaig yn arbennig o fach ac wedi'i wasgaru'n eang iawn, efallai na fydd hi'n ymarferol cadw'r cynefin hwnnw, yn enwedig os yw'r ardaloedd cynefin wedi'u hamgylchynu gan laswelltir 'wedi'i wella'.

4. Rhywogaethau

Mae amrywiaeth o rywogaethau ("*organeddau byw... o'r pwysigrwydd pennaf at ddiben cynnal a gwella bioamrywiaeth mewn perthynas â Chymru*") wedi'u rhestru o dan Adran 7 o Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru). Dylid ystyried effeithiau prosiectau amaethyddol ar y Rhywogaethau â Blaenoriaeth hyn, a'r nod yw cynnal poblogaethau o leiaf.

Dylid ystyried hefyd effaith bosibl prosiectau gerllaw poblogaethau o rywogaethau Adran 7, gan y gallai prosiectau effeithio ar gydnerthedd poblogaethau (gweler isod).

Mae Cymru'n cefnogi rhywogaethau eraill o ddiddordeb cadwraeth nad ydynt wedi'u rhestru o dan Adran 7 o Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru), gan gynnwys rhywogaethau sy'n brin naill ai'n lleol, yn genedlaethol (Cymru) neu o fewn y DU. Dylid ystyried y posibilrwydd o effaith niweidiol ar y rhywogaethau hyn fesul achos (gweler hefyd Cyd-destun Lleol).

Gall effeithiau ar rywogaethau fod yn arbennig o anodd eu gwerthuso a, phan fo amheuaeth, dylid cael barn arbenigol.

5. Cydnerthedd ecolegol

Mae cynnal a gwella cydnerthedd ecosystemau yn un o amcanion rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy (SMNR): fel y disgrifir yn Neddf yr Amgylchedd (Cymru). Mae cydnerthedd ecolegol yn cynnwys pum agwedd (i) amrywiaeth rhwng ac o fewn ecosystemau; (ii) y cysylltiadau rhwng ac o fewn ecosystemau; (iii) graddfa ecosystemau; (iv) cyflwr ecosystemau (gan gynnwys eu strwythur a'u gweithrediad); (v) hyblygrwydd ecosystemau.

Mae cydnerthedd ardaloedd o gynefin a phoblogaethau rhywogaethau yn ffactor ychwanegol i'w ystyried wrth asesu arwyddocâd. Mae'n golygu y gallai ardaloedd o gynefin sy'n agos at leiniau cynefin eraill, neu a allai ddarparu 'cerrig camu' rhwng gwahanol leiniau cynefin, fod yn fwy arwyddocaol, hyd yn oed os nad oes llawer o amrywiaeth neu os ydynt o faint cymharol fach. Mae hyn yn arbennig o berthnasol lle mae prosiectau arfaethedig yn agos at, er enghraifft, Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig gyda 'nodweddion' cynefin neu rywogaeth perthnasol; yn agos at ardaloedd mawr o gynefin Adran 7; neu a allai fod yn rhan o'r ystod o rywogaethau anifeiliaid nodedig symudol.

6. Cyd-destun Lleol

Wrth asesu arwyddocad, dylid ystyried pwysigrwydd lleol yn ogystal â chenedlaethol o gwahanol gynefinoedd a rhywogaethau. Mae cynefinoedd a rhywogaethau a restrir o dan Adran 7 o Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) o bwysigrwydd cenedlaethol (Cymru) yn ôl diffiniad, ac mae rhai rhywogaethau nad ydynt yn rhan o Adran 7 yn brin yng nghyd-destun Cymru neu'r DU, felly maent yn amlwg yn bwysig (cyfeiriwch at Restri Coch gwledydd a'r DU). Fodd bynnag, efallai y bydd rhai cynefinoedd neu rywogaethau wedi'u dosbarthu'n anghyson fel eu bod yn gymharol gyffredin mewn rhai rhannau o Gymru ond yn brin yn lleol. Yn achos cynefinoedd lled-naturiol, gall hyn fod yn arbennig o wir mewn rhannau o Gymru a ddominyddir gan laswelltir sydd wedi'i wella'n amaethyddol, lle mae hyd yn oed darnau gweddol amrywiol o gynefin yn anghyffredin iawn ac felly o werth uwch. I'r gwrthwyneb, gall lleiniau o gynefin mewn ardaloedd lle mae cynefin lled-naturiol yn arbennig o gyffredin fod o werth uwch ar gyfer cydnerthedd ecosystemau (gweler rhan 5).

Gall dosbarthiad anghyson rhywogaethau fod o ganlyniad i amryw o ffactorau, gan gynnwys terfynau amrediad daearyddol, gyda phoblogaethau tuag at ymyl ystod rhywogaethau yn cael eu hystyried yn bwysicach. Dylid nodi hefyd ddosbarthiad ehangach rhywogaethau. Er enghraifft, efallai fod rhai rhywogaethau yn gymharol gyffredin yng Nghymru neu mewn rhannau o Gymru, ond yn gyfyngedig iawn yn Ewrop neu yn rhyngwladol; un enghraifft yw'r carwe troellog, a all ymddangos yn gyffredin mewn glaswelltiroedd gwlyb mewn rhannau o'r De, ond sydd wedi'i gyfyngu yn rhyngwladol i gyrion gorllewinol Ewrop.

7. Safleoedd dynodedig

Safleoedd gwarchodedig statudol yw'r rhai sy'n derbyn diogelwch cyfreithiol mewn cydnabyddiaeth o'u budd bioamrywiaeth neu geoamrywiaeth. Maent yn cynnwys Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA), Ardaloedd Cadwraeth Arbennig (ACA) ac Ardaloedd Gwarchodaeth Arbennig (AGA).

Mae safleoedd o bwysigrwydd lleol yn cynnwys Safleoedd Geoamrywiaeth o Bwys Rhanbarthol (RIGS), a gydnabyddir am eu pwysigrwydd geoamrywiaeth lleol, Safleoedd o Bwysigrwydd er Cadwraeth Natur (SINCs) a safleoedd o ddiddordeb bioamrywiaeth lleol, yn cael eu dynodi gan awdurdodau lleol fel arfer. Er bod diffyg diogelwch cyfreithiol, disgwylir i awdurdodau lleol ystyried yr angen i'w diogelu wrth benderfynu ar eu polisiau cynllunio a datblygu. Gellir cydnabod safleoedd hefyd am eu pwysigrwydd hanesyddol fel Henebion Cofrestredig (SM).

Gall rheolwyr tir wneud cais i gael eu sgrinio am dir a ddynodwyd gan awdurdod statudol. Felly, mae angen sicrhau nad yw unrhyw benderfyniadau a wneir gan yr Uned Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol (Amaethyddiaeth) yn effeithio'n andwyol ar unrhyw ardaloedd dynodedig, ac yn enwedig y nodweddion o ddiddordeb sy'n sail i'r dynodiad. Ar yr adegau hyn, felly, bydd yr Uned Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol (Amaethyddiaeth) yn cysylltu â'r awdurdod statudol sydd â goruchwyliaeth gyffredinol dros yr ardaloedd dynodedig hyn, er enghraifft, ar gyfer safleoedd SM, CADW yw'r awdurdod statudol, ac ystyried a thrafod y cyngor y mae'r cyrff hynny yn ei ddarparu.

Ni fydd dynodi safle yn anochel yn arwain at benderfyniad 'arwyddocaol' ar ddosbarthiad y tir. Os yw'r gwaith arfaethedig, neu waith sydd eisoes wedi mynd rhagddo (yn achos ymchwiliad i dramgwydd) yn mynd i effeithio'n andwyol ar nodwedd neu nodweddion y dynodiad, ystyrir bod y safle'n 'arwyddocaol' am y rhesymau hynny yn unig. Fodd bynnag, os na fydd y gwaith yn effeithio'n andwyol ar nodweddion yr ardal ddynodedig, ni fydd statws dynodiad y safle yn cael unrhyw ddylanwad pellach ar lefel arwyddocâd y safle, a phenderfynir ar lefel yr arwyddocâd fel ar gyfer tir heb ei ddynodi.

Trafodaeth

Oherwydd yr achosion newidiol ac amrywiol lle mae angen penderfynu ar arwyddocâd nodweddion safle, mae'n amhosibl gosod trothwyon pendant o ran pan fydd rhywbeth yn dod yn arwyddocaol a phan na fydd rhywbeth yn dod yn arwyddocaol.

Wrth ystyried cynefinoedd a nodweddion lled-naturiol sydd wedi'u haddasu'n rhannol, bydd yr Uned Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol (Amaethyddiaeth) bob amser yn ceisio cydbwysu'r angen i negyddu effeithiau amaethyddiaeth ar y nodweddion hynny â'r angen i'r tirlfeddiannwr gynnal busnes cynaliadwy. Bydd yr Uned Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol (Amaethyddiaeth) bob amser yn trafod cais gyda thirlfeddiannwr a, lle bo'n briodol, bydd yn awgrymu hepgor pob ardal o gynefin lled-naturiol arwyddocaol, os yw hynny'n ymarferol. Mae hyn yn aml yn caniatáu pasio ceisiadau sgrinio a chadw unrhyw ardaloedd arwyddocaol o gynefin.

Dylid ystyried pob un o'r categorïau uchod gyda'i gilydd er mwyn canfod arwyddocâd safle. Gallai un o'r uchod, cynefin/rhywogaeth Adran 7, fod yn ddigon o reswm i labelu ardal yn ardal 'arwyddocaol', neu gallai sawl un (os nad pob un) o'r categorïau uchod gyfuno i greu dadl gref dros ystyried yr ardal yn ardal 'arwyddocaol'. Gall y defnydd o drothwyon a therfynau cenedlaethol caeth, lle mae nodwedd/maes sydd o dan ystyriaeth yn disgyn yn awtomatig i'r categori arwyddocaol neu ddim yn arwyddocaol, fod yn broblemus oherwydd, fel y trafodwyd yn flaenorol, gallai ardal mewn un lleoliad fod â gwahanol lefel o arwyddocâd o gymharu ag ardal debyg mewn lleoliad arall. Felly, mae trothwyon caeth wedi'u hosgoi yn fwriadol.

Bydd yr Uned Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol (Amaethyddiaeth) yn casglu gwybodaeth am bob safle ar ffurflen safonol, gan nodi pa nodweddion sy'n berthnasol i lefel yr arwyddocâd a nodi sut y daethpwyd i'r penderfyniad. Bydd hyn yn gofnod o'r broses asesu ac yn sicrhau cysondeb wrth wneud penderfyniadau.

Cyfeiriadau

Stevens, J.P. 2005. Setting land cover data for the proposed Merthyr Village development area into a wider context: an analysis of CCW's Phase 1 habitat survey data. Dogfen fewnol Cyngor Cefn Gwlad Cymru wedi'i chynhyrchu ar gyfer Adolygiad Barnwrol Pentref Merthyr 2006.

Jefferson, R.G., Smith, S.L.N. & MacKintosh, E.J. 2014. Guidelines for the Selection of Biological SSSIs. Part 2: Detailed Guidelines for Habitats and Species Groups. Chapter 3 Lowland Grasslands. Joint Nature Conservation Committee, Peterborough.

Rodwell, J.S. (ed.). 1991. British Plant Communities. Volumes 1–4, et seq. Cambridge: Cambridge University Press.

Rodwell, J.S. 2006. National Vegetation Classification users' handbook. Joint Nature Conservation Committee, Peterborough.

Atodiad 1

1. Trosolwg o'r Fethodoleg

- Mae'r Uned Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol (Amaethyddiaeth) yn defnyddio methodoleg y system Dosbarthiad Llystyfiant Cenedlaethol (NVC) (Rodwell 2006) i ganfod y math o gynefin. Mae'r system NVC yn dosbarthu pob cynefin a geir yn y DU mewn ffordd systematig, ac mae yn cael ei dderbyn fel methodoleg safonol yn y DU wrth ddosbarthu cynefin.
- I asesu arwyddocâd y Cynefin NVC, defnyddir gwerthoedd DOMIN: unrhyw fethodoleg arall e.e. Gellir defnyddio DAFOR ar gyfer yr asesiad cychwynnol
- Byddwn hefyd yn chwilio cronfa ddata'r Uned Asesiad o'r Effaith Amgylcheddol (Amaethyddiaeth) ar gyfer y safle i weld pa ddata hanesyddol sydd gan Lywodraeth Cymru ar y safle.
- Cynhelir ymgynghoriad allanol â chyrff eraill ar safleoedd lled-naturiol i ganfod a oes unrhyw dystiolaeth/gwybodaeth hanesyddol bellach ar gael e.e. CADW, CNC.
- Er mwyn dosbarthu'r cynefin o dan ymchwiliad, bydd sgwariau cwadrat 2m x 2m ar hap o'r clystyrau homologaidd o fewn yr ardal o ddiddordeb yn cael eu cymryd. Cofnodir yr holl rywogaethau planhigion, gyda'u gorchudd canrannol, o fewn y cwadradau.
- Nid yw bob amser yn bosibl defnyddio'r agwedd ar hap o'r fethodoleg wrth ymchwilio i achosion o dorri'r Rheoliadau, gan fod rhaid i syrfeyr nodi dangosyddion o'r cynefin blaenorol. Mewn sefyllfaoedd o'r fath, caiff y cwadradau eu rhoi mewn ardaloedd lle mae llystyfiant gweddilliol yn bresennol yn y borfa. Neu gellir defnyddio DAFOR i gychwyn.
- Wrth ddosbarthu'r math(au) o gynefin o fewn yr ardal o ddiddordeb, mae lefel amrywiaeth y rhywogaethau ar gyfer pob un o'r gwahanol fathau o gynefinoedd yn yr ardal yn cael ei chyflawni hefyd.
- Bydd y syrfewr hefyd yn cofnodi rhywogaethau eraill sy'n bresennol yn y clwstwr nad oeddent wedi digwydd o fewn y cwadradau a fydd hefyd yn ychwanegu at amrywiaeth rhywogaethau'r cynefinoedd yn yr ardal o ddiddordeb.
- Ym mhob un o'r cynefinoedd a ddisgrifir yn y llenyddiaeth NVC, ceir rhywogaethau 'nodedig'. Bydd cynnwys y rhywogaethau 'nodedig' hyn hefyd yn helpu i wneud penderfyniadau ynghylch arwyddocâd y safle.
- Yn ystod yr arolwg botanegol, bydd arsylwadau'n cael eu gwneud ar unrhyw ffawna sy'n defnyddio'r safle. Bydd hyn yn ategu budd sŵolegol y safle a gafwyd drwy'r ymatebion i'r ymgynghoriad gan grwpiau rhanddeiliaid.
- Yna, bydd yr wybodaeth am ffawna yn cael ei hystyried gyda'r data botanegol a gasglwyd. Bydd y prif sbardun sy'n nodi amrywiaeth fiolegol y safle yn dod o'r arolygon botanegol.
- Yna, bydd lefel amrywiaeth rhywogaethau y cynefin(oedd) yn yr ardal o ddiddordeb yn cael ei thrafod i bennu arwyddocâd y safle.

2. Rhywogaethau a chynefinoedd Adran 7

Cynefinoedd

Cynefinoedd	Cynefinoedd â Blaenoriaeth
Daearol, arfordirol a dŵr croyw	
Coetir llydanddail, cymysg ac yw	Perllannau traddodiadol
	Porfa goediog a pharcdir
	Coetir derw ar dir uchel
	Coetir ffawydd ac yw ar dir isel
	Coetir ynn cymysg ar dir uchel
	Coetir gwlyb
	Coetir collddail cymysg ar dir isel
Nodweddion ffiniol a llinellol	Gwrychoedd
Tir âr a garddwriaethol	Ymylon caeau âr
Glaswelltir wedi ei wella	Coastal and floodplain grazing marsh
Glaswelltir niwtral	Dolydd ar dir isel
Glaswelltir calchaid	Glaswelltir calchaid ar dir isel
	Glaswelltir calchaid ar dir uchel
Glaswelltir asid	Glaswelltir asid sych ar dir isel
Rhos gorlwyni	Rhostir ar dir isel
	Rhostir ar dir uchel
Ffen, cors a gwern	Ffeniau a chorsydd gorlawn ar dir uchel
	Ffeniau ar dir isel
	Glaswelltir y waun a phorfeydd brwyn
	Gwelyau cyrs
Corsydd	Cyforgors ar dir isel
	Gorgors
Cynefinoedd mynyddig	Rhosydd mynyddig a phrysg helyg
Afonydd a nentydd	Afonydd
Dŵr agored llonydd a chamlesi	Llynnoedd oligotroffig a dystroffig
	Pyllau
	Llynnoedd mesotroffig
	Dyfroedd llonydd ewtroffig
	Cyrff dŵr a fwydir ar ddyrhaenau ac sy'n arddangos amrywiadau naturiol yn lefel y dŵr

Cynefinoedd	Cynefinoedd â Blaenoriaeth
Craig fewndirol	Cynefinoedd brigiadau craig a sgri mewndirol
	Glaswelltiroedd Calaminaraidd
	Cynefinoedd mosaig agored ar dir a ddatblygwyd yn flaenorol
	Palmentydd calchfaen
Craig uwch-lanw	Clogwyni a llethrau arfordrol
Gwaddodion uwch-lanw	Twyni tywod arfordirol
	Gro arfordirol gyda llystyfiant
Morol	
Craig arfordirol	Cymunedau clogfeini rhynglanwol
	Riffiau <i>Sabellaria alveolata</i>
	Cynefinoedd creigiog aberol
Gwaddodion arfordirol	Morfa heli
	Traethellau rhynglanwol
	Gwelyau morwellt
	Graean lleidiog mewn mannau cysgodol
	Gwelyau marchfisglod
	Gwelyau maerl
	Morlynnoedd hallt
	Amlygiadau mawn a chlai
Craig is-lanw	Sianeli sy'n cael eu sgubo gan y llanw
	Cymunedau sbwng ac anthosoaid bregus ar gynefinoedd creigiog is-lanw
	Riffiau carbonad
Gwaddodion is-lanw	Tywod a graean is-lanw
	Gwaddodion lleidiog cymysg is-lanw
	Cynefinoedd llaid mewn dŵr dwfn
	Gwelyau <i>Musculus discors</i>
	Gwelyau misgl glas

Rhywogaethau

¥ Rhywogaethau Cymru yn unig; † rhywogaethau Adran 74 gwreiddiol

Mamaliad (17 rhywogaeth)		Newidiadau
<i>Arvicola terrestris</i>	Llygoden bengron y dŵr†	
<i>Barbastella barbastellus</i>	Ystlum du†	
<i>Erinaceus europaeus</i>	Draenog	
<i>Lepus europaeus</i>	Ysgyfarnog†	
<i>Lutra lutra</i>	Dyfrgi†	
<i>Martes Martes</i>	Bele'r coed	
<i>Micromys minutus</i>	Llygoden yr ŷd	
<i>Muscardinus avellanarius</i>	Pathew†	
<i>Mustela putorius</i>	Ffwlbart	
<i>Myotis bechsteinii</i>	Ystlum Bechstein†	
<i>Nyctalus noctula</i>	Ystlum mawr	
<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Ystlum lleiaf†¥	
<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	Ystlum lleiaf meinlaist†	
<i>Plecotus auritus</i>	Ystlum hirglust	
<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	Ystlum pedol mwyaf†	
<i>Rhinolophus hipposideros</i>	Ystlum pedol lleiaf†	
<i>Sciurus vulgaris</i>	Gwiwer goch†	

Adar (51 rhywogaeth)		Newidiadau
<i>Acrocephalus paludicola</i>	Telor y dŵr†	
<i>Alauda arvensis subsp. arvensis/scotica</i>	Ehedydd†	
<i>Anser albifrons subsp. flavirostris</i>	Gŵydd dalcen-wen fwyaf yr Ynys Las	
<i>Anthus trivialis</i>	Corhedydd y coed	
<i>Botaurus stellaris</i>	Aderyn y bwn†	
<i>Branta bernicula subsp. bernicula</i>	Gŵydd ddu	
<i>Caprimulgus europaeus</i>	Troellwr mawr†	
<i>Carduelis cabaret</i>	Llinos bengoch leiaf	
<i>Carduelis cannabina subsp. autochthona/cannabina</i>	Llinost†	
<i>Carduelis flavirostris subsp. benzonorum/pipilans</i>	Llinos y mynydd	
<i>Charadrius hiaticula</i>	Cwtiad torchog¥	

Adar (51 rhywogaeth)		Newidiadau
<i>Circus cyaneus</i>	Boda tinwyn†¥	
<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Gylfinbraff	
<i>Crex crex</i>	Rhegen yr yd†	
<i>Cuculus canorus</i>	Cog	
<i>Cygnus columbianus subsp. Bewickii</i>	Alarch Bewickn	
<i>Dendrocopus minor subsp. Comminutus</i>	Cnocell fraith leiaf	
<i>Emberiza calandra subsp. calandra/clanceyi</i>	Bras yr yd†	
<i>Emberiza citrinella</i>	Bras melyn†	
<i>Emberiza schoeniclus</i>	Bras y cyrs†	
<i>Falco tinnunculus</i>	Cudyll coch ¥	
<i>Ficedula hypoleuca</i>	Gwybedog brith ¥	
<i>Lagopus lagopus subsp. scotica</i>	Grugiar goch	
<i>Lanius collurio</i>	Cigydd cefngoch	
<i>Larus argentatus subsp. argenteus</i>	Gwylan y penwaig	
<i>Larus ridibundus</i>	Gwylan benddu ¥	
<i>Limosa lapponica</i>	Rhostog gynffonfraith ¥	
<i>Locustella naevia</i>	Troellwr bach	
<i>Lullula arborea</i>	Ehedydd y coed	
<i>Melanitta nigra</i>	Môr-hwyaden ddu†	
<i>Motacilla flava subsp. flavissima</i>	Siglen felen	
<i>Muscicapa striata</i>	Gwybedog mannog†	
<i>Numenius arquata</i>	Gylfinir†	
<i>Parus montanus subsp. Kleinschmidtii</i>	Titw'r helyg	
<i>Parus palustris subsp. palustris/dresseri</i>	Titw'r wern	
<i>Passer domesticus</i>	Aderyn y to	
<i>Passer montanus</i>	Golfan y mynydd†	
<i>Perdix perdix</i>	Petrisen†	
<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Telwr y coed	
<i>Pluvialis apricaria</i>	Cwtiad aur† ¥	

Adar (51 rhywogaeth)		Newidiadau
<i>Prunella modularis subsp. Occidentalis</i>	Llwyd y gwrych	
<i>Puffinus mauretanicus</i>	Aderyn drycin y Balearig	
<i>Pyrhacorax pyrrhacorax</i>	Brân goesgoch†¥	
<i>Pyrhula pyrrhula subsp. pileata</i>	Coch y berllan†	
<i>Sterna dougallii</i>	Môr-wennol wridog†	
<i>Streptopelia turtur</i>	Turtur†	
<i>Sturnus vulgaris subsp. vulgaris</i>	Drudwen	
<i>Tetrao tetrix subsp. britannicus</i>	Grugiar ddu†	
<i>Turdus philomelos subsp. clarkei</i>	Bronfraith†	
<i>Turdus torquatus</i>	Mwyalchen y mynyddl	
<i>Vanellus vanellus</i>	Cornchwiglen†	

Pysgod (10 rhywogaeth)		Newidiadau
<i>Alosa alosa</i>	Herlyn†	
<i>Alosa fallax</i>	Gwangen†	
<i>Anguilla anguilla</i>	Llysywen	
<i>Coregonus lavaretus</i>	Gwyniad (Gwyniad Llumonwy, Gwyniad neu Dderwennydd)	
<i>Lampetra fluviatilis</i>	Llysywen bendoll yr afon	
<i>Osmerus eperlanus</i>	Brwyniad Conwy	
<i>Petromyzon marinus</i>	Llysywen bendoll y môr	
<i>Salmo salar</i>	Eog	
<i>Salmo trutta</i>	Brithyll / Siwin	
<i>Salvelinus alpinus</i>	Torgoch	

Ymlusgiaid ac Amffibiaid (8 rhywogaeth)		Newidiadau
<i>Anguis fragilis</i>	Neidr ddefaid	
<i>Bufo bufo</i>	Llyffant dafadennog	
<i>Epidalea calamita</i>	Llyffant y twyni†	
<i>Lacerta agilis</i>	Madfall y tywod†	
<i>Zootoca vivipara</i>	Madfall	
<i>Natrix natrix</i>	Neidr y gwair / neidr y glaswellt	
<i>Triturus cristatus</i>	Madfall ddŵr gribog†	
<i>Vipera berus</i>	Gwiber	

Anifeiliaid Di-asgwrn-cefn (188 rhywogaeth)		Newidiadau
<i>Acronicta psi</i>	Bidog llwyd	
<i>Acronicta rumicis</i>	Bidog y tafol	
<i>Adscita statice</i>	Coediwr	
<i>Agonopterix atomella</i>	Micro-wyfn	
<i>Agonum scitulum</i>	Chwilen ddaear	
<i>Agrochola helvola</i>	Castan Grech	
<i>Agrochola litura</i>	Castan smotyn brown	
<i>Agrochola lychnidis</i>	Castan leiniog	
<i>Allophytes oxyacanthae</i>	Cilgant brych	
<i>Amphipoea oculatea</i>	Clustwyfn llygeidiog	
<i>Amphipyra tragopoginis</i>	Ôl-adain lyglwyd	
<i>Anania funebris</i>	Gwyfn o deulu'r Pyralidiau	
<i>Andrena tarsata</i>	Gwenynen durio	
<i>Apamea anceps</i>	Brithyn ocraidd	
<i>Apamea remissa</i>	Brithyn llwydolau	
<i>Aporophyla luteola</i>	Gwladwr brownddu	
<i>Arctia caja</i>	Teigr yr ardd	
<i>Argynnis adippe</i>	Brithyn frown†	
<i>Asilus crabroniformis</i>	Pryf llofrudd†	

Anifeiliaid Di-asgwrn-cefn (188 rhywogaeth)		Newidiadau
<i>Asteroscopus sphinx</i>	Cwcwll bwaog	
<i>Atethmia centrigo</i>	Melyn yr onnen	
<i>Austropotamobius pallipes</i>	Cimwch dŵr croyw†	
<i>Bembidion quadripustulatum</i>	Chwilen ddaear	
<i>Bembidion testaceum</i>	Chwilen ddaear†	
<i>Bidessus minutissimus</i>	Chwilen blymio†	
<i>Blepharita adusta</i>	Pali tywyll	
<i>Boloria euphrosyne</i>	Britheg berlog†	
<i>Boloria selene</i>	Britheg berlog fach	
<i>Bombus humilis</i>	Cardwenynen lwydfrown†	
<i>Bombus muscorum</i>	Cardwenynen y mwsogl	
<i>Bombus rudarius</i>	Cardwenynen goesgoch	
<i>Bombus ruderatus</i>	Gwenynen bwm yr ardd	
<i>Bombus sylvarum</i>	Cardwenynen feinlaist†	
<i>Brachylomia viminalis</i>	Gwargwlwm bach	
<i>Brachyptera putata</i>	Coch y mis bach (math o bryf cerrig)†	
<i>Calosoma inquisitor</i>	Chwilen ddaear	
<i>Carabus monilis</i>	Chwilen ddaear	
<i>Caradrina morpheus</i>	Gwladwr brith	
<i>Celaena haworthii</i>	Gwyfyn plu'r gweunydd	
<i>Celaena leucostigma</i>	Clustwyfyn cilgantog	
<i>Chesias legatella</i>	Rhesen y banadl	
<i>Chesias rufata</i>	Rhesen gam	
<i>Chiasmia clathrata</i>	Seffyr delltog	
<i>Chlaenius tristis</i>	Chwilen ddaear lwydaidd	
<i>Chrysis fulgida</i>	Cacynen gynffon ruddem	
<i>Cicindela hybrida</i>	Chwilen deigr groesryw†	
<i>Clorismia rustica</i>	Pryf pigfaint†	
<i>Coenagrion mercuriale</i>	Mursen Penfro†	

Anifeiliaid Di-asgwrn-cefn (188 rhywogaeth)		Newidiadau
<i>Coenonympha pamphilus</i>	Gweirlöyn bach y waun	
<i>Coenonympha tullia</i>	Gweirlöyn mawr y waun	
<i>Cosmia diffinis</i>	Llwyfwyfn brith†	
<i>Cossus cossus</i>	Gwyfyn drewllyd	
<i>Cryptocephalus decemmaculatus</i>	Chwilen ddail ddeg smotyn	
<i>Cupido minimus</i>	Glesyn bach	
<i>Cyclophora pendularia</i>	Moca tywyll	
<i>Cylindera germanica</i>	Chwilen deigr†	
<i>Cymatophorima diluta</i>	Tant y derw	
<i>Dasypolia templi</i>	Cwcwll melynaudd	
<i>Diarsia rubi</i>	Smotyn sgwâr bach	
<i>Diloba caeruleocephala</i>	Crwbach ffigwr wyth	
<i>Dipoena inornata</i>	Copyn/corryn coes gribog	
<i>Dolomedes plantarius</i>	Corryn rafftio'r ffent†	
<i>Donacia aquatica</i>	Chwilen gyrs	
<i>Donacia bicolora</i>	Chwilen gyrs	
<i>Ecliptopera silaceata</i>	Ffenics bach	
<i>Empis limata</i>	Pryf dawnsio	
<i>Ennomos erosaria</i>	Carpiog Medi	
<i>Ennomos fuscantaria</i>	Carpiog tywyll	
<i>Ennomos quercinaria</i>	Carpiog Awst	
<i>Entephria caesiata</i>	Brychan llwyd y mynydd	
<i>Epirrhoe galiata</i>	Brychan y friwydd	
<i>Erigone welchi</i>	Copyn lwcus	
<i>Eriopygodes imbecilia</i>	Gwyfyn Gwent ¥	
<i>Erynnis tages</i>	Y gwibiwr llwyd	
<i>Eucera longicornis</i>	Gwenynen gornicog	
<i>Eugnorisma glareosa</i>	Gwladwr yr hydref	
<i>Eulithis mellinata</i>	Brychan cyrens	

Anifeiliaid Di-asgwrn-cefn (188 rhywogaeth)		Newidiadau
<i>Eurodryas aurinia</i>	Britheg y gort†	
<i>Eustroma reticulatum</i>	Brychan rhwydog†	
<i>Euxoa nigricans</i>	Dart y gerddi	
<i>Euxoa tritici</i>	Dart gwynresog	Wedi ychwanegu SG6 eitem 13
<i>Formicoxenus nitidulus</i>	Morgrugyn gwestai gloyw	
<i>Graphiphora augur</i>	Dart deunod	
<i>Gryllotalpa gryllotalpa</i>	Cricsyn y tes	
<i>Hagenella clathrata</i>	Pryf gwellt delltog	
<i>Haplodrassus dalmatensis</i>	Copyn/corryn	
<i>Harpalus melancholicus</i>	Chwilen ddaear	
<i>Heliophobus reticulata</i>	Rhwyll ymylog†	
<i>Hemaris tityus</i>	Gwalchwyfyn gwenynaid ymyl gult†	
<i>Hemistola chrysoprasaria</i>	Emrallt barf yr hen ŵr	
<i>Hepialus humuli</i>	Chwimwyfyn rhithiol	
<i>Hipparchia semele</i>	Gweirlöyn llwyd	
<i>Hoplodrina blanda</i>	Llwyd llyfn	
<i>Hydraecia micacea</i>	Gwladwr gwridog	
<i>Hydrochara caraboides</i>	Chwilen-blymio ariannaid leiaf (Gwell: chwilen blymio ariannaid fach)† ¥	
<i>Hydroporus rufifrons</i>	Chwilen blymio†	
<i>Idea contigularia</i>	Ton Gwynedd¥	
<i>Idaea dilutaria</i>	Ton sidant†	
<i>Idiocera sexguttata</i>	Pryf teiliwr chwe smotyn	
<i>Isogenus nubecula</i>	Pryf cerrig	
<i>Jodia croceago</i>	Uwchadain oren†	
<i>Lampronia capitella</i>	Tyllwr egin cwrens	
<i>Lasiommata megera</i>	Gweirlöyn y cloddiau	
<i>Leptidea sinapis</i>	Gwyn y coed	
<i>Limenitis camilla</i>	Mantell wen	

Anifeiliaid Di-asgwrn-cefn (188 rhywogaeth)		Newidiadau
<i>Lipsothrix errans</i>	Pryf teiliwr crwydro†	
<i>Lipsothrix nervosa</i>	Pryf teiliwr gieuo†	
<i>Lipsothrix nigristigma</i>	Pryf teiliwr smotyn du	
<i>Lophopus crystallinus</i>	Brysoad dŵr croyw	
<i>Lucanus cervus</i>	Chwilen gorniog†	
<i>Lycia hirtaria</i>	Rhisglyn brith	
<i>Lycia zonaria subsp. britannica</i>	Rhisglyn y morfa†	
<i>Macaria wauaria</i>	Seffyr y ffyrch	
<i>Malacosoma neustria</i>	Gwaswyfyn	
<i>Margaritifera margaritifera</i>	Misglen berlog yr afon†	
<i>Mecopisthes peusi</i>	Corryn lwcus	
<i>Meioneta mollis</i>	Corryn lwcus	
<i>Melanchra persicariae</i>	Gwyfyn dotiog	
<i>Melanchra pisi</i>	Gwyfyn y banadl	
<i>Melanthia procellata</i>	Brychan hardd y calch	
<i>Meloe proscarabaeus</i>	Chwilen olew	
<i>Meloe rugosus</i>	Chwilen olew	
<i>Meloe violaceus</i>	Chwilen olew	
<i>Meotica anglica</i>	Chwilen grwydr†	
<i>Mesoligia literosa</i>	Corrach gwridog	
<i>Minoa murinata</i>	Dolennwr llwydfelyn	
<i>Monocephalus castaneipes</i>	Corryn lwcus	
<i>Mythimna comma</i>	Gwensgod gwar rhesog	
<i>Myxas glutinosa</i>	Malwen ludiog†	
<i>Nemapogon picarella</i>	Micro-wyfyn	
<i>Nematopogon magna</i>	Micro-wyfyn	
<i>Nigrobaetis niger</i>	Gwybedyn Mai haearnlas	
<i>Noctua orbona</i>	Isadain felen loerol†	
<i>Notioscopus sarcinatus</i>	Corryn lwcus	

Anifeiliaid Di-asgwrn-cefn (188 rhywogaeth)		Newidiadau
<i>Ochthebius poweri</i>	Chwilen ddŵr	
<i>Odontomyia hydroleon</i>	Pryf soldiwr†	
<i>Odynerus melanocephalus</i>	Saerbicwnen benddu	
<i>Omphiscola glabra</i>	Malwen y llaid	
<i>Orthonama vittata</i>	Brychan lletraws	
<i>Orthosia gracilis</i>	Crynwr llychlyd	
<i>Osmia parietina</i>	Saerwenynen†	
<i>Osmia xanthomelana</i>	Saerwenynen†	
<i>Panagaeus cruxmajor</i>	Chwilen ddaear†	
<i>Pelurga comitata</i>	Brychan y wermod	
<i>Perizoma albulata subsp. albulata</i>	Gwregys y gwair	
<i>Philodromus fallax</i>	Cranc-gorryn y tywod	
<i>Phyllonorycter sagitella</i>	Micro-wyfyfyn	
<i>Pisidium tenuilineatum</i>	Misglen rhesi maint†	
<i>Plebejus argus</i>	Glesyn serennog†	
<i>Polia bombycina</i>	Gwyfyn arenau disglair†	
<i>Potamanthus luteus</i>	Gwybedyn Mai	
<i>Pseudanodonta complanata</i>	Misglen yr afon bantiog†	
<i>Pyrausta sanguinalis</i>	Perl coch ac aur	
<i>Pyrgus malvae</i>	Gwibiwr brith	
<i>Rhabdomastix japonica</i>	Pryf teiliwr	
<i>Rheumaptera hastata</i>	Brychan du a gwyn†	
<i>Rhizedra lutosa</i>	Gwelltwyfyn mawr	Wedi ychwanegu SG6 eitem 13
<i>Saaristoa firma</i>	Corryn lwcus	
<i>Sabra harpagula</i>	Bachadain brin ¥	
<i>Satyrrium w-album</i>	Brithribin wen	
<i>Scopula marginepunctata</i>	Ton arfor	
<i>Scotopteryx bipunctaria</i>	Brychan y calch	
<i>Scotopteryx chenopodiata</i>	Rhesen lydan dywyll	

Anifeiliaid Di-asgwrn-cefn (188 rhywogaeth)		Newidiadau
<i>Sitticus caricis</i>	Corryn neidio	
<i>Spilosoma lubricipeda</i>	Ermin gwyn	
<i>Spilosoma luteum</i>	Ermin llwydfelyn	
<i>Stilbia anomala</i>	Llwyd gloyw	
<i>Synanthedon scoliaeformis</i>	Cliradain Gymreig† ¥	
<i>Synaptus filiformis</i>	Chwilen glec flewog†	
<i>Thecla betulae</i>	Brithribin brown†	
<i>Thinobius newberyi</i>	Chwilen grwydr†	
<i>Tholera cespitis</i>	Rhwyll y crawcwellt	
<i>Tholera decimalis</i>	Rhwyll bluog	
<i>Timandra comae</i>	Gwyfyn gwythïen goch	
<i>Trichiura crataegi</i>	Wylun gwelw	
<i>Tyria jacobaeae</i>	Teigr y benfelen	
<i>Vertigo angustior</i>	Malwen droellog geg gult†	
<i>Vertigo geyeri</i>	Malwen droellog Geyer†	
<i>Vertigo moulinsiana</i>	Malwen droellog Desmoulin†	
<i>Watsonalla binaria</i>	Bachadain y derw	
<i>Xanthia gilvago</i>	Melyn y llwyf	
<i>Xanthia icteritia</i>	Melyn penfelyn	
<i>Xanthorhoe decoloraria</i>	Brychan coch	
<i>Xanthorhoe ferrugata</i>	Brychan deusmotiog tywyll	
<i>Xestia agathina</i>	Clai'r rhos	
<i>Xestia ashworthii</i>	Gwladwr Cymreig	
<i>Xestia castanea</i>	Clai'r waun	
<i>Xylena exsoleta</i>	Cleddwyfyn cyffredin†	

Planhigion fasgwlaidd (77 rhywogaeth ac 1 grŵp Hieracium)		Newidiadau
<i>Artemisia campestris</i> subsp. <i>maritima</i>	Y feidiog ddi-sawr	
<i>Asparagus prostratus</i>	Merllys gorweddol†	
<i>Asplenium trichomanes</i> subsp. <i>pachyrachis</i>	Duegredynen gwallt y forwyn ¥	
<i>Blysmus compressus</i>	Corsfrwynen arw	
<i>Bupleurum tenuissimum</i>	Paladr trwyddo eiddilddail	
<i>Campanula patula</i>	Clychlys ymledol†	
<i>Carex divisa</i>	Hesgen ranedig	
<i>Centaurea cyanus</i>	Glas yr yd	
<i>Centaureum scilloides</i>	Canrhi barhaol	
<i>Cephalanthera longifolia</i> <i>Helleborine</i>	Caldrist gulddail	
<i>Cerastium nigrescens</i> (= <i>Cerastium arcticum</i>)	Clust-y-llygoden ogleddol	Diwygiad tacsonomig SG13¹
<i>Chamaemelum nobile</i>	Camri†	
<i>Cicendia filiformis</i>	Canrhi felen eiddil	
<i>Clinopodium acinos</i>	Brenhinllys y maes	
<i>Cotoneaster cambricus</i>	Cotoneaster y Gogarth†	
<i>Dactylorhiza purpurella</i> var. <i>cambrensis</i> (= <i>Dactylorhiza purpurella</i> subsp. <i>cambrensis</i>)	Tegeirian y gors	Diwygiad tacsonomig SG13¹
<i>Dactylorhiza viridis</i>	Tegeirian y broga	
<i>Dianthus armeria</i>	Penigan y porfeydd†	
<i>Euphrasia cambrica</i>	Effros Cymreig†	
<i>Euphrasia officinalis</i> subsp. <i>anglica</i> (= <i>Euphrasia anglica</i>)	Effros Lloegr	Diwygiad tacsonomig SG13¹
<i>Euphrasia ostenfeldii</i>	Effros Ostenfeld	
<i>Euphrasia pseudokernerii</i>	Effros y calch	
<i>Euphrasia rivularis</i>	Effros y nant†	
<i>Euphrasia officinalis</i> subsp. <i>monticola</i> (= <i>Euphrasia rostkoviana</i> subsp. <i>montana</i>)	Effros	Diwygiad tacsonomig SG13¹
<i>Fumaria purpurea</i>	Mwg y ddaear glasgoch†	
<i>Galeopsis angustifolia</i>	Y Benboeth gulddail†	
<i>Galeopsis segetum</i>	Y Benboeth ¥	
<i>Galeopsis speciosa</i>	Y Benboeth amryliw ¥	

Planhigion fasgwlaidd (77 rhywogaeth ac 1 grŵp Hieracium)		Newidiadau
<i>Gentianella anglica</i>	Crwynllys cynnar	
<i>Gentianella campestris</i>	Crwynllys y maest†	
<i>Gentianella uliginosa</i>	Crwynllys Cymreig†	
<i>Gymnadena borealis</i>	Tegeirian pêr gogleddol ¥	
<i>Gymnadena conopsea</i>	Tegeirian pêr ¥	
<i>Gymnadena densiflora</i>	Tegeirian pêr y gors ¥	
<i>Hammerbya paludosa</i>	Tegeirian bach y gors¥	
<i>Hieracium</i> spp.: <i>Hieracium angustatifforme</i> <i>Hieracium breconicola</i> <i>Hieracium reticulum</i> <i>Hieracium radyrense</i> <i>Hieracium snowdoniense</i> <i>Hieracium subminutidens</i>	6 rhywogaeth endemig dan fygythiad ¥	
<i>Hordeum marinum</i>	Haid y morfa	
<i>Hypopitys monotropa</i> (= <i>Monotropa hypopitys</i>)	Cytwf	Diwygiad tacsonomig SG13 ¹
<i>Hypopitys monotropa</i> subsp <i>hypophegea</i> (= <i>Monotropa</i> <i>hypopitys</i> subsp <i>hypophegea</i>)	Cytwf	Diwygiad tacsonomig SG13 ¹
<i>Hypopitys monotropa</i> subsp <i>monotropa</i> (= <i>Monotropa</i> <i>hypopitys</i> subsp <i>hypopitys</i>)	Cytwf	Diwygiad tacsonomig SG13 ¹
<i>Juniperus communis</i>	Merywent†	
<i>Juniperus communis</i> subsp. <i>hemisphaerica</i>	Merywen ¥	
<i>Liparis loeselii</i>	Gefell-lys y fignen†	
<i>Luronium natans</i>	Dŵr-lyriad nofiadwy†	
<i>Lycopodiella inundata</i>	Cnwp-fwsogl y gors†	
<i>Lycopodium clavatum</i>	Cnwp-fwsogl corn carw ¥	
<i>Matthiola sinuata</i>	Murwyll arfor	
<i>Melittis melissophyllum</i>	Gwenynog	
<i>Mentha pulegium</i>	Brymlyst†	
<i>Neotinea ustulata</i>	Tegeirian llosg	
<i>Oenanthe fistulosa</i>	Cegiden bibellaidd	
<i>Ophrys insectifera</i>	Tegeirian y clêr	
<i>Pilularia globulifera</i>	Pelenllyst†	
<i>Platanthera bifolia</i>	Tegeirian llydanwyrdd bach	

Planhigion fasgwlaidd (77 rhywogaeth ac 1 grŵp Hieracium)		Newidiadau
<i>Poa glauca</i>	Gweunwellt llwydlas	
<i>Polystichum lonchitis</i>	Rhedynen gelyn	
<i>Potamogeton compressus</i>	Dyfrllys camleswellt†	
<i>Potentilla rupestris</i>	Pumnalen y graig†	
<i>Pseudorchis albida</i>	Tegeirian bach gwyn	
<i>Pulicaria vulgaris</i>	Cedowydd	
<i>Ranunculus arvensis</i>	Blodyn-ymenyn yr yd	
<i>Ranunculus tripartitus</i>	Crafanc-y-frân dridarnt†	
<i>Rumex rupestris</i>	Tafolen y traeth†	
<i>Salsola kali subsp. kali</i>	Helys pigog	
<i>Saxifraga cespitosa</i>	Tormaen siobynnog	
<i>Scandix pecten-veneris</i>	Crib Gwener†	
<i>Scleranthus annuus</i>	Dinodd unflwydd	
<i>Scleranthus annuus subsp. annuus</i>	Dinodd unflwydd	
<i>Silene gallica</i>	Gludlys amryliw†	
<i>Sorbus eminens</i>	Cerddinen Mynwy	
<i>Sorbus leptophylla</i>	Cerddinen Gymreig	
<i>Sorbus leyana</i>	Cerddinen y darren fach†	
<i>Sorbus minima</i>	Cerddinen wen fach	
<i>Stellaria palustris</i>	Serenllys llwydlas	
<i>Trollius europaeus</i>	Cronnell ¥	
<i>Vicia orobus</i>	Ffacbysen chwerw ¥	
<i>Viola lactea</i>	Fioled welw	
<i>Woodsia ilvensis</i>	Cor-redynen hirgul†	

Cen (67 rhywogaeth a 2 gymuned)		Newidiadau
<i>Anaptychia ciliaris</i> subsp. <i>ciliaris</i>	Prysgwydden y coed	
<i>Arthonia atlantica</i>	Cen	
<i>Bacidia circumspecta</i>	Cen	
<i>Bacidia incompta</i>	Cen†	
<i>Biatoridium monasteriense</i>	Cen†	
<i>Blarneya hibernica</i>	Cen	
<i>Bryoria smithii</i>	Cen†	
<i>Buellia hyperbolica</i>	Cen	
<i>Calicium adpersum</i>	Cen	
<i>Caloplaca atroflava</i>	Cen	
<i>Caloplaca flavorubescens</i>	Cen	
<i>Caloplaca herbidella</i>	Cen	
<i>Caloplaca lucifuga</i>	Cen	
<i>Caloplaca luteoalba</i>	Cen llwyfen ffrwythau oren†	
<i>Chaenotheca phaeocephala</i>	Cen†	
<i>Cladonia peziziformis</i>	Cen†	
<i>Collema dichotomum</i>	Cen gwymonaidd yr afon†	
<i>Collema fasciculare</i>	Cen	
<i>Collema fragile</i>	Cen	
<i>Collema fragrans</i>	Cen	
<i>Cryptolechea carneolutea</i>	Cen	Wedi ychwanegu SG13 G
<i>Endocarpon adscendens</i>	Cen	
<i>Fulgensia fulgens</i>	Wygen y twyni	
<i>Fuscopannaria sampaiana</i>	Cen	
<i>Gomphillus calycioides</i>	Cen	
<i>Graphina pauciloculata</i>	Cen†	
<i>Gyalecta flotowii</i>	Cafneddgen Flotow ¥	
<i>Heterodermia leucomela</i>	Cen rhuban blewog†	
<i>Lecania chlorotiza</i>	Cen	

Cen (67 rhywogaeth a 2 gymuned)		Newidiadau
<i>Lecanographa amylacea</i>	Cen	
<i>Lecanora achariana</i>	Cen llyn mynydd	
<i>Lecanora quercicola</i>	Cen	
<i>Lecanora sublivescens</i>	Cen	
<i>Leptogium brebissonii</i>	Cen	
<i>Leptogium cochleatum</i>	Cen	
<i>Lobarion community</i>	Cymuned o gen (Lobarion)¥	Gweler Atodiad 1
<i>Megalospora tuberculosa</i>	Cen	
<i>Melaspilea lentiginosa</i>	Un o'r ffyngau cen	
<i>Mine site community</i>	Cymuned o gen (safleoedd mwynglawdd) ¥	Gweler Atodiad 1
<i>Opegrapha prosodea</i>	Cen	
<i>Parmelina carporrhizans[=Parmelina quercina]</i>	Cen	Diwygiad tacsonomig SG13 G ³
<i>Parmeliella testacea</i>	Cen	
<i>Parmelinopsis horrescens</i>	Cen ¥	
<i>Parmotrema robustum</i>	Cen	
<i>Peltigera venosa</i>	Cen	
<i>Pertusaria velata</i>	Cen	
<i>Physcia tribacioides</i>	Ffysgia llwyd y de	
<i>Porina effilata</i>	Cen	
<i>Porina hibernica</i>	Cen	
<i>Pseudocyphellaria intricata</i>	Cedennog blawd llwyd	
<i>Pseudocyphellaria lacerata</i>	Cen cedennog llarpiog	
<i>Pseudocyphellaria norvegica</i>	Cen†	
<i>Pyrenula hibernica</i>	Cen	
<i>Pyrenula nitida</i>	Cen	
<i>Ramonia chrysophaea</i>	Cen	
<i>Ramonia dictyospora</i>	Cen	

Cen (67 rhywogaeth a 2 gymuned)		Newidiadau
<i>Rinodina isidioides</i>	Cen	
<i>Schismatomma graphidioides</i>	Cen†	
<i>Stereocaulon delisei</i>	Cen	
<i>Stereocaulon symphycheilum</i>	Cen	
<i>Sticta canariensis</i>	Pysg-gen glas	
<i>Strangospora microhaema</i>	Cen ¥	
<i>Strigula stigmatella</i> var. <i>stigmatella</i>	Cen	
<i>Synalissa symphorea</i>	Cen	
<i>Teloschistes flavicans</i>	Cen eurwallt	
<i>Toninia sedifolia</i>	Cen	
<i>Usnea articulata</i>	Brig-far flodeuog	
<i>Usnea florida</i>	Cen	
<i>Wadeana dendrographa</i>	Cen	

Mwsoglau a Llysiau'r Afu (52 rhywogaeth a 1 assemblage)		Newidiadau
<i>Anoina rigida</i>	Rigid Aloe-moss ¥	Wedi ychwanegu SG15 H
<i>Anomodon longifolius</i>	Cynffon-fwsogl hirddail†	
<i>Barbilophozia kunzeana</i>	Pawen-fwsogl y gors	
<i>Bartramia stricta</i>	Afal-fwsogl anystwyth	
<i>Bryum calophyllum</i>	Edeufwsogl cedennog	
<i>Bryum gemmiparum</i>	Edeufwsogl Cymreig	
<i>Bryum intermedium</i>	Many seasoned Thread-moss ¥	Wedi ychwanegu SG15 H
<i>Bryum knowltonii</i>	Edeufwsogl Knowlton	
<i>Bryum marratii</i>	Edeufwsogl y Baltig	
<i>Bryum muehlenbeckii</i>	Muehlenbeck's Threadmoss ¥	Wedi ychwanegu SG15 H
<i>Bryum warneum</i>	Edeufwsogl arfor†	
<i>Buxbaumia aphylla</i>	Brown Shield-moss ¥	Wedi ychwanegu SG15 H
<i>Cephaloziella calyculata</i>	Llysiau'r afu edafeddog cyfan	

Mwsoglau a Llysiau'r Afu (52 rhywogaeth a 1 assemblage)		Newidiadau
<i>Cephaloziella nicholsonii</i>	Llysiau'r afu mawr y copr†	
<i>Cephaloziella massalongii</i>	Lesser Copperwort ¥	Wedi ychwanegu SG15 H
<i>Daltonia splachnoides</i>	Irish Daltonia	Wedi ychwanegu SG13 G
<i>Dendrocryphaea lamyana</i> (=Cryphaea lamyana)	Mwsogl afon amlffrwythog†	Diwygiad tacsonomig SG13 G ²
<i>Dicranodontium asperulum</i>	Orange Bow-moss ¥	Wedi ychwanegu SG15 H
<i>Dicranum undulatum</i> (=Dicranum bergeri)	Crafancfwsogl tonnog	Diwygiad tacsonomig SG13 G ²
<i>Didymodon tomaculosus</i>	Mwsogl barfog cnapiau hirion	
<i>Ditrichum plumbicola</i>	Mwsogl plwm†	
<i>Ditrichum subulatum</i>	Crafancfwsogl y mynawyd	
<i>Entosthodon pulchellus</i> (=Funaria pulchella)	Rheffynfwsogl hardd	Diwygiad tacsonomig SG13 G ²
<i>Fissidens curvatus</i>	Pocedfwsogl Portiwgal	
<i>Fossombronia fimbriata</i>	Fragile Frillwort ¥	Wedi ychwanegu SG15 H
<i>Fossombronia foveolata</i>	Crychfwsogl tyllog	
<i>Grimmia arenaria</i>	Nodding Donn's Grimmia ¥	Wedi ychwanegu SG15 H
<i>Habrodon perpusillus</i>	Mwsogl cynffon gwiwer fechan	
<i>Leiocolea fitzgeraldiae</i>	Fitzgerald's Notchwort ¥	Wedi ychwanegu SG15 H
<i>Leptodon smithii</i>	Mwsogl (pluenfwsogl Smith) ¥	
<i>Meesia uliginosa</i>	Broadnerved Hump-moss ¥	Wedi ychwanegu SG15 H
<i>Micromitrium tenerum</i>	Milimetre Moss	Wedi ychwanegu SG15 H
<i>Oceanic Ravine Assemblage</i>	A Bryophyte Assemblage ¥	Wedi ychwanegu SG13 G
<i>Orthotrichum obtusifolium</i>	Blunt leaved Bristle-moss	Wedi ychwanegu SG15 H
<i>Orthotrichum pumilum</i>	Dwarf Bristle-moss	Wedi ychwanegu SG13 G
<i>Pallavicinia lyellii</i>	Llysiau'r afu gwylaeth y gorst†	
<i>Paraleptodontium recurvifolium</i>	Drooping leaved Beard-moss ¥	Wedi ychwanegu SG15 H
<i>Petalophyllum ralfsii</i>	Llysiau'r afu petalaidd†	
<i>Pseudocalliergon lycopodioides</i>	Large Hookmoss ¥	Wedi ychwanegu SG15 H
<i>Radula voluta</i>	Pale Scalewort ¥	Wedi ychwanegu SG15 H

Mwsoglau a Llysiau'r Afu (52 rhywogaeth a 1 assemblage)		Newidiadau
<i>Riccia canaliculata</i>	Llysiau'r afu llabedog rhychog	
<i>Riccia nigrella</i>	Llysiau'r afu llabedog du	
<i>Scopelophila cataractae</i>	Mwsogl copr dail tafod	
<i>Seligeria oelandica</i>	Irish Rock-bristle	Wedi ychwanegu SG13 G
<i>Sematophyllum demissum</i>	Prostrate Signal-moss† ¥	Wedi ychwanegu SG15 H
<i>Sphagnum balticum</i>	Baltic Bog-moss†	Wedi ychwanegu SG13 G
<i>Tomentypnum nitens</i>	Woolly Feather-moss ¥	Wedi ychwanegu SG15 H
<i>Tortula canescens</i>	Dog Screw-moss ¥	Wedi ychwanegu SG15 H
<i>Tortula cuneifolia</i>	Mwsogl troellog dail lletem	
<i>Tortula wilsonii</i>	Mwsogl troellog Wilson	
<i>Weissia levieri</i>	Mwsogl minfoel Levier	
<i>Weissia multicapsularis</i>	Many-fruited Beardless-moss†	Wedi ychwanegu SG13 G
<i>Weissia squarrosa</i>	Mwsogl minfoel dail atblyg	

Ffyngau (27 rhywogaeth)		Newidiadau
<i>Amanita friabilis</i>	Amanita brau	
<i>Armillaria ectypa</i>	Agarig (ffwng mêl y gors)†	
<i>Chrysomyxa pirolata</i>	Rhwd glesyn y gaeaf	
<i>Clavaria zollingeri</i>	Ffwng cwrel dulas† ¥	
<i>Cotylidia pannosa</i>	Roset manflewog	
<i>Entoloma bloxamii</i>	Tagell binc las fawr	
<i>Geastrum elegans</i>	Seren ddaear gain	
<i>Geoglossum atropurpureum</i>	Tafod daear dulas	
<i>Hericius erinaceus</i>	Ffwng draenog pigau hirion†	
<i>Hohenbuehelia culmicola</i>	Madarch y moresg	
<i>Hydnellum conrescens</i>	Ffwng draenog†	
<i>Hydnellum scrobiculatum</i>	Ffwng draenog†	
<i>Hydnellum spongiosipes</i>	Ffwng draenog melfedaidd†	
<i>Hygrocybe spadicea</i>	Cap cwyrog melyn-ddu†	
<i>Hypocreopsis lichenoides</i>	Menig llwyfain	
<i>Hypocreopsis rhododendri</i>		Wedi ychwanegu SG13 G
<i>Microglossum olivaceum</i>	Tafod daear bach melyn-wyrdd†	

Ffyngau (27 rhywogaeth)		Newidiadau
<i>Phellodon confluens</i>	Ffwng draenog	
<i>Phellodon melaleucus</i>	Ffwng draenog	
<i>Phellodon tomentosus</i>	Ffwng draenog	
<i>Phylloporus pelletieri</i>	Boled tagellau aur	
<i>Piptoporus quercinus</i>	Ysgwydd y derw	
<i>Poronia punctata</i>	Ffwng tail ceffyl mannog†	
<i>Puccinia scorzonerae</i>	Cawod barf yr afr	
<i>Tremellodendropsis tuberosa</i>	Cwrel lludlwyd	
<i>Tulostoma melanocyclum</i>	Twlostoma coes gennog	
<i>Urocystis colchici</i>	Penddu saffrwm	

Rhawn yr ebol (5 rhywogaeth)		Newidiadau
<i>Chara baltica</i>	Rhawn-yr-ebol y Baltig	
<i>Chara curta</i>	Rhawn-yr-ebol barfog† ¥	
<i>Nitella gracilis</i>	Rhawn-yr-ebol maint†	
<i>Nitella tenuissima</i>	Rhawn-yr-ebol bach†	
<i>Nitelopsis obtusa</i>	Rhawn-yr-ebol serennog	

DS: Ar hyn o bryd, mae gennym enwau Cymraeg safonol ar gyfer fertebratau, planhigion blodeuol, rhedyn a chonwydd. Gall yr holl enwau eraill newid o ganlyniad i waith presennol a pharhaus ar dermau ac enwau amgylcheddol Cymraeg.

<i>Degelia</i>	<i>Menegassia</i>	<i>Parmeliella</i> (except <i>Parmeliella parvula</i> – see below)
<i>Fuscopannaria</i>	<i>Nephroma</i>	<i>Psuedocyphellaria</i>
<i>Heterodermia</i>	<i>Pannaria</i>	<i>Sticta</i>
<i>Lobaria</i>		

Cyfeiriadau

- ¹ Stace, C.A. (2010). New Flora of the British Isles, Third Edition. Cambridge University Press, Cambridge.
- ² Hill, M.O., Blackstock, T.H., Long, D.G. & Rothero, G.P. (2008). A Checklist and Census Catalogue of British and Irish Bryophytes. British Bryological Society, Middlewich.
- ³ Smith, C. W., Aptroot, A., Coppins, B. J., Fletcher, A., Gilbert, O. L., James, P. W., and Wolseley, P.A. (eds.). (2009). The Lichens of Great Britain and Ireland. The British Lichen Society, London.

Atodiad 2

Adran 42 Cymunedau a Chasgliadau

Cymunedau Cen

Y Gymuned Lobarion

Mae'r canlynol yn darparu rhywfaint o arweiniad ar nodi'r gymuned cen Lobarion. I gael mwy o fanylion, gweler James, P.W., Hawksworth, D.L., a Rose, F. (1977) Lichen Communities in the British Isles tudalennau 322-327 yn Seward, M.R.D. (Gol.) (1977) Lichen Ecology, Academic Press, Llundain.

Pan fo wedi datblygu'n dda, mae hon yn gymuned ysblennydd sy'n gallu cynnwys rhai o'r cennau deiliog mwyaf. Yn anffodus, mae rhai o'i rhywogaethau cyfansoddol yn hynod sensitif i sylffyr deuocsid, glaw asid a lefelau amonia gormodol, ac mae llawer o enghreifftiau o'r gymuned Lobarion yng Nghymru bellach yn brin o rywogaethau.

Mae'r gymuned Lobarion yn debygol o fod yn bresennol ar goeden neu lwyn neu unrhyw graig sy'n cefnogi'r canlynol:-

Unrhyw rywogaeth o'r genera:

Unrhyw un o'r rhywogaethau canlynol (*=rhywogaethau unigol a restrir yn Adran 42):

<i>Agonimia octospora</i>	<i>Leptogium brebissonii</i> *	<i>Phyllopsora rosei</i>
<i>Collema fasciculare</i> *	<i>Leptogium cochleatum</i> *	<i>Porina coralloidea</i>
<i>Collema furfuraceum</i>	<i>Pachyphiale carneola</i>	<i>Porina hibernica</i> *
<i>Gyalecta flotowii</i> *	<i>Parmotrema crinitum</i>	<i>Punctelia reddenda</i>
<i>Gomphillus calycioides</i>	<i>Peltigera collina</i>	<i>Thelopsis rubella</i>
<i>Leptogium burgessii</i>		

Unrhyw dair o'r rhywogaethau canlynol:

<i>Acrocordia gemmata</i>	<i>Leptogium lichenoides</i>	<i>Opegrapha sorediifera</i>
<i>Arthonia vinosa</i>	<i>Leptogium teretiusculum</i>	<i>Parmeliella parvula</i>
<i>Catinaria atropurpurea</i>	<i>Loxospora elatina</i>	<i>Peltigera horizontalis</i>
<i>Dimerella lutea</i>	<i>Mycobilimbia pilularis</i>	<i>Pertusaria hemisphaerica</i>
	<i>Normandina pulchella</i>	<i>Thelotrema lepadinum</i>

<i>Placynthiella hyporhoda</i>	<i>Stereocaulon symphycheilium</i>
<i>Polyblastia agraria</i>	<i>Vezdaea spp.</i>
<i>Psilolechia lepraria</i>	
<i>Rhizocarpon cinereovirens</i>	
<i>Rhizocarpon furfurosum</i>	

Cymuned safleoedd mwyngloddio (Metaloffeitiai).

Un tro, mae'n debygol fod Cymru yn cefnogi casgliad arwyddocaol o gennau sy'n gysylltiedig â brigiadau naturiol o graig metel trwm. Oherwydd bod y brigiadau hyn wedi'u dinistrio gan ein gweithgareddau mwyngloddio, mae goroesiad cennau metaloffeit bellach yn ddibynnol bron yn gyfan gwbl ar gadwraeth hen safleoedd mwyngloddio.

Mae dau fath arbennig o gennau i'w cael bron yn y safleoedd hyn yng Nghymru yn unig:-

1. Metaloffeitiai anorfod. Those lichens that appear, in some way, to require heavy metals and only occur on heavy metal-rich substrates.

2. Metaloffeitiai amryddawn. Y cennau hynny sy'n gallu goddef metelau trwm, ond sydd i'w gweld hefyd mewn safleoedd eraill, heb fetelau trwm o'r fath. Mae'n debygol bod y rhan fwyaf o'r rhywogaethau hyn yn gystadleuwyr gwael ond yn gallu goroesi amodau eithafol. Yng Nghymru, maent i'w gweld yn bennaf mewn safleoedd lle mae llawer o fetel, ond maent i'w gweld hefyd, er enghraifft, ar fawn agored ar gribau mynyddoedd uchel.

Mae'r rhywogaethau canlynol yn perthyn i un o'r ddau gategori hyn yng Nghymru, a dylai unrhyw safle dan fygythiad sy'n **cefnogi mwy na thair o'r rhywogaethau hyn** fod yn destun asesiad manwl:

<i>Acarospora sinopica</i>	<i>Rhizocarpon oederi</i>
<i>Baeomyces placophyllus</i>	<i>Sarcosagium campestre</i>
<i>Belonia incarnata</i>	<i>Steinia geophana</i>
<i>Epilichen scabrosus</i>	<i>Stereocaulon condensatum</i>
<i>Gyalidea subscutellaris</i>	<i>Stereocaulon dactylophyllum</i>
<i>Lecanora epanora</i>	<i>Stereocaulon delisei</i>
<i>Lecanora gisleriana</i>	<i>Stereocaulon glareosum</i>
<i>Lecanora handelii</i>	<i>Stereocaulon leucophaeopsis</i>
<i>Lecanora subaurea</i>	<i>Stereocaulon nanodes</i>
<i>Placopsis lambii</i>	<i>Stereocaulon pileatum</i>

Mwsoglau a Llysiau'r Afu

Mae'r Casgliad Dyfnentydd cefnforol o fryoffytaw yn debygol o fod yn bresennol os yw safle'n cefnogi:-

Unrhyw un o'r rhywogaethau canlynol; *=rhywogaethau a restrir yn unigol yn Adran 42

<i>Aphanolejeunea microscopica</i>
<i>Campylopus setifolius</i>
<i>Daltonia splachnoides</i> *
<i>Drepanolejeunea hamatifolia</i>
<i>Hageniella micans</i>
<i>Harpalejeunea molleri</i>
<i>Leptoscyphus cuneifolius</i>
<i>Metzgeria leptoneura</i>
<i>Paraleptodontium recurvifolium</i> *
<i>Placopsis lambii</i>
<i>Plagiochila exigua</i>
<i>Plagiochila heterophylla</i>
<i>Radula volute</i> *
<i>Sematophyllum demissum</i> *

Tair neu fwy o'r rhywogaethau canlynol

<i>Adelanthus decipiens</i>
<i>Andreaea megistospora</i>
<i>Dicranum scottianum</i>
<i>Fissidens polyphyllus</i>
<i>Jubula hutchinsiae</i>
<i>Lepidozia cupressina</i>
<i>Lepidozia pearsonii</i>
<i>Radula aquilegia</i>

Pump neu fwy o'r rhywogaethau canlynol

<i>Anastrepta orcadensis</i>
<i>Colura calyptrifolia</i>
<i>Douinia ovata</i>
<i>Heterocladium wulfsbergii</i>
<i>Hygrobiella laxifolia</i>
<i>Hygrohypnum eugyrium</i>
<i>Isothecium holtii</i>
<i>Marchesinia mackaii</i>
<i>Plagiochila bifaria</i>
<i>Plagiochila punctata</i>
<i>Platyhypnidium lusitanicum</i>
<i>Porella pinnata</i>
<i>Rhabdoweisia crenulata</i>
<i>Sphenolobopsis pearsonii</i>

Wyth neu fwy o'r rhywogaethau canlynol

<i>Bazzania trilobata</i>
<i>Fissidens bryoides</i> var. <i>caespitans</i>
<i>Hyocomium armoricum</i>
<i>Lejeunea lamacerina</i>
<i>Lejeunea patens</i>
<i>Lophocolea fragrans</i>
<i>Plagiochila spinulosa</i>
<i>Saccogyna viticulosa</i>
<i>Scapania gracilis</i>
<i>Solenostoma paroicum</i>
<i>Sphagnum quinquefarium</i>
<i>Porella pinnata</i>
<i>Rhabdoweisia crenulata</i>
<i>Sphenolobopsis pearsonii</i>

Rhywogaethau sydd wedi'u dileu o'r rhestr Adran 42.

Cen		Newidiadau
<i>Arthothelium dictyosporum</i>	Cen	Wedi'i dileu SG13 G – erioed wedi ei chofnodi yng Nghymru

Mwsoglau a Llysiau'r Afu		Newidiadau
<i>Atrichum angustatum</i>	Mwsogl penllyfn (neu penfoel) bychan	Wedi'i ddileu SG15 H – rhagdybir ei fod wedi marw o'r tir
<i>Fissidens serrulatus</i>	Pocedfwsogl mawr yr lwerydd	Wedi'i ddileu SG15 H – rhagdybir ei fod wedi marw o'r tir
<i>Grimmia elongata</i>	Clustogfwsogl brown	Wedi'i ddileu SG15 H – Newid statws cadwraeth
<i>Rhytidiadelphus subpinnatus</i>	Mwsogl blewog prin	Wedi'i ddileu SG15 H – Newid statws cadwraeth